

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Relata sententia repellitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

CONTRVERSIA X.

De pura omisione.

DISPVTANT Doctores an possit dari pura omisio libera; dicitur pura omisio, illa, quæ est in voluntate absque alio actu illam inducente, seu in impossibili cum actu positio, cui omisio positio opponitur, neque imperatur aliquo actu directo. Vnde quando est actus amoris in voluntate, omisio odij non est pura, quia amor impossibilis est cum odio, & quando quis dicit, nolo odio habere, omisio odij pura non est, quia imperatur ab actu positio illam imperante. Omisio libera necessarii dependet à cognitione; id autem, quod à cognitione dependet, ab illius obiecto aliquo modo necellum est dependere, vnde ad eandem questionem pertinet definire, an detur omisio, & an à motu aliquo omisio dependeat. Posito respectu ad motuum in omisione insurgit difficultas an ex motu supernaturali ipsa omisio supernaturalitatem trahat. Ex his procedunt Theologi ad disputandum an pura omisio sit moraliter honesta, & meritoria. Definiam ergo an omisio libera sit, Quomodo ex cognitione dependeat, An motuum habeat intrinsecè vel extrinsecè: an supernaturalitatem ab obiecto trahere possit, quæ ad Philosophum pertinent. An verò sit honesta moraliter, & meritoria, Theologis disputandum relinquam, ne in alienam messem fallam mittam. Alio sensu solet inquiri, an possit esse pura omisio, videlicet an voluntas possit libere cessare ab omni actu, quod hic similiter definiam. Controuersia hac acrem inter Recentiores nostros disputationem excitauit, ideo illam exactè tractabo inter Philosophiæ terminos.

PUNCTVM PRIMVM.

An possit dari pura omisio?

§. I.

Singularis sententia refertur.

1 Singularis est sententia quam tenet Gabriel in 2. distinctione 41. questione vnica, articulo 3. dub. 3. pro qua Neotericoz quemdam refert Salas l. 2. tom. 13. disp. 2. sect. 5. n. 82. quamque ex Caiet. 1. part. 4. q. 63. art. 5. defendendam suscepit Hurtad. tomo de Incarnatione, disp. 62. sect. 3. in qua defenditur voluntatem posse elicere actum amoris, & illum omittere absque vilo actu positio, non tamen libere omittere, dum actu positio non dicit, volo omittere, & potentiam libere exercentem actum positio non libere eodem euentu omittitur, etiamsi omittet in instanti in quo posset non omittere; & actum positio elicere.

2 Fundamentum huius sententiæ sumitur ex non esse, in quo consistit omisio: actus enim amoris physice est, & habet entitatem, physiceque producitur, omisio verò illius non est physice secundum entitatem, vnde per metaphoram illi esse tribuimus, & metaphoricè dicimus, caritas est, dicitur, si propriè loqueremur, visus non est, nunquam negationem absolute esse significantes.

3 Ex hoc duplici actu, vno physico in entitate actus positio constituitur, & altero metaphorico in non esse actus, seu in omisione, quæ metaphoricè est actus, & dicitur esse, duplicem potentiam actuum medietur Hurtad. propriam & metaphoricam. Potentia propriè operatiua est respectu actus proprii & physici. Potentia metaphorica est respectu actus metaphorici, & improprii, scilicet omisionis, quem actum Logicum appellat Hurtadus, & po-

tentiam respectu illius Logicam, & logicè potentem esse asseruat.

His iactis principiis sic arguit Hurtadus: Omnis terminus liber voluntatis est operabilis: sed omisio non est operabilis: ergo non est libera. Secundo, Potentia est libera respectu illius termini, quem potest operari, & non operari: sed non potest operari, & non operari omisionem: ergo respectu omisionis non est libera. Probat minor. Potentia non potest operari omisionem: ergo potentia non respicit omisionem, tanquam terminum operabilem, & non operabilem: ergo non illam respicit tanquam terminum libertatis.

Si respondeas potentiam dici propriè operatiuam respectu vnius termini, videlicet respectu termini positio, impropriè comparatione alterius, quod sufficit vt respectu vtriusque sit libera. Occurrit Hurtadus: Definitio cuiusvis rei absque vlla metaphora debet conuenire definitis vt sit tale simpliciter; pratum enim cui per metaphoram definitio risus competere potest, simpliciter, & verè non ridet: ergo vt omisio simpliciter, & propriè libera esset, illi debebat absque vlla metaphora competere definitio libertatis: ergo absque vlla metaphora debebat esse operabilis, & non operabilis: sed sic est, quod seclusa metaphora omisio non est operabilis: ergo non potest esse simpliciter libera. Hoc est fundamentum magis fucatum huius sententiæ; nonnulla alia adducit Hurtadus, quæ postea obiciam.

§. II.

Relata sententia repellitur.

Concedendum est Hurtado, omisionem physice entitatem non habere, est enim ipsum non esse entitatis, nihilominus concedendum non est, voluntatem metaphoricè, seu dependentè ab aliqua metaphora, seu ente rationis omittere, neque dicitur de voluntate omittere, sicut de pratis dicitur ridere, quia seclusa metaphora & translatione, prata non ridet, neque propriè risus pratis conuenit, qualibet autem metaphora seclusa, & quolibet ente rationis præciso, voluntas omittit, seu non operatur, quod est idem; & propriissimè absque vlla metaphora dicimus, voluntas non operatur, & potest operari. Dicitur, omisionem habere esse metaphoricum; si entitatem illi propriam, & physicam tribuamus, quæ illi non conuenit, & voluntas cum omittit, dicitur metaphoricè operari, propriè tamen & absque vlla metaphora non operari, seu omittere.

Deinde potentiam ad non esse, seu ad omisionem quæ metaphoricè dicitur, simpliciter esse, & modo positio significatur esse potentiam metaphoricam impropriam, & Logicam duplicem sensum potest habere. Primus est ipsam potentiam, & virtutem physicam per suammet entitatem physicam, per quam est operatiua, respicere actum metaphoricum, & improprium. Secundus est, ipsam potentiam intrinsecè, & ipsam virtutem metaphoricam esse. Secundus hic sensus ab omni veritate alienus est. Primus est castigandus, iuxta modò dicta de natura omisionis. Datur enim potentia physica, & positio ad negationes, quæ physice non sunt, sicut datur potentia realis factiua entium rationis, & ad chimericum actum datur potentia physica. Fateor potentiam physicam, intellectum videlicet, immediatè tantum efficere suas operationes, ex quibus entia rationis resultant: Veruntamen ex eo quod efficiat cognitiones, ex quibus entia rationis resultant, dicitur intellectus entia rationis efficere per virtutem physicam & positioam secum identificatam; & voluntas libere imperans cognitionem circa ens rationis, dicitur libere efficere entia rationis, neque minorem libertatem habet circa entia rationis resultantia ex cognitione, quam haberet circa alia entia realia, quæ ex ipsis cognitionibus resultarent. Rem hanc disertè, clarè, & doctè, paucis terminis complexus est sapientissimus Soar. tom. 1. Metaphys. disp. 19. sect. 4. num. 8. vbi dicit potestatem ad nolendum, seu suspendendum actionem, in se positioam quandam perfectionem esse, tamen in vso per solam negationem, seu carentiam actus exerceri posse. His præiactis Hurtadum impugno.

Potentia ita amat, vt possit non amare: ergo est indifferens ad amandum, vel non amandum; ergo est libera ad amandum;

nequit, & consequens durissimum est, quis enim dicit filium, qui patrem videt fame pereuntem, & iam animam exhalantem, & cibis abundat, quibus potest patris subleuare miseriam, non esse reprehensione dignum si patrem fame mori permittat, si actum positum non habeat, quo dicat, nolo meo indigenti patri subuenire, sed tantum negatiue se habeat, nullumque positum actum eliciat. Cum hoc argumentum proposuisset Hurtadus, illius grauitate, ac difficultate oppressus, non nihil ab hac sententia discessit, asseritque, non adeo esse authoritate, vel ratione firmatam, ut non possit ab aliquibus mori, quapropter ipse non semel illam impugnatur, alibi eandem impugnatur: ait tamen ipsi placere adhuc probabilem esse ostendere propter authoritatem Caietani, & sui Magistri, qui eam defendit: ad obiectionem autem respondet, casum propositum nunquam in via contingere, quia omisio parum temporis potest durare, intra quod preceptum affirmatum, quod semper obligat cum temporis extensione, non virget, neque peccatum omissionis committitur. Suffragium petit ad hanc solutionem commendandam ex Vasquio docente, ex multis grauissimisque Doctoribus, non dari peccatum purae omissionis, quorum aliqui repugnare censent; alij liberam esse negant.

13 Frustra conatur Hurtadus nostrum Vasquium, & Doctores alios suae sententiae, praesentique solutioni suffragari; qui enim negant, posse dari puram omissionem, vel affirmant liberam non esse, non dicunt, voluntatem posse elicere actum positum, & illum non elicere per puram omissionem. Deinde siue contingat, de facto siue non contingat talis modus omittendi: Inquiri, An si de facto contingeret absque omni actu, talis omisio esset peccaminosa? Teneatur Hurtadus vi illationis negatiue respondere, si aliquid respondeat, quod prudens non audeat. Id mihi sane mirum est in hac opinione, ut id, ad quod tota illa ordinatur, quodque totus illius discursus subsistere procurat, concedere non audeat. Attendas praecor. Inuenta fuit hac sententia à Caietano, & illam est amplexus tanquam probabilem Hurtado. ut defendant, Christum, supposito Patris praeccepto de morte obedienda, liberè fuisse mortuum, quia Christus absque peccato per puram omissionem potuisset non velle mori, etiam si Pater illi praecepisset mortem pati, quia in pura omissione, etiam si actus illi oppositus sit praecceptus, & fieri possit, nullum est peccatum, & hanc eandem doctrinam, quam stabilire intendunt huius sententiae patroni, concedere non audent.

14 Hanc sententiam tanquam parum tutam relicta Patet Salas, quia videtur esse contra illud Iacobi 4. *Scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi*: & Matth. 3. & 7. *Omnia arbor, quae non facit bonos fructus, eradicabitur*: & Luca 11. *Seruus sciens voluntatem Domini, & non faciens, vapulabit multis*: & Roman. 1. *Digni sunt mori, non solum qui talia agunt, sed etiam qui consentiunt*, quae testimonia expendere meum non est, qui iuxta terminos Philosophiae me contineo.

§. III.

Quid de quaestione?

15 Pro sententia negante puram omissionem referuntur P. Valentia disp. 6. q. 1. part. 4. Vasquez 1.2. disp. 82. hitamen Doctores rem tractant Theologicè, disputantes de peccato omissionis, quod affirmant nunquam dari per puram omissionem, quia hac non potest notabili tempore durare, intra quod cum latitudine obligat preceptum positum, cuius adimplerionis omisio donec totum sit transactum non imputatur peccato. Hac ratione docet Valentia, puram omissionem non posse dari moraliter loquendo, non tamen physicè; nec illam ex natura rei contingere non posse docet Vasquez, ut malè illum interpretatur Motesinos postea citandus, concedit enim loco citato num. 6. omissionem puram posse per breue aliquod tempus durare, ex quo inferitur in doctrina huius Doctoris semper in omnibus sibi valde consona, & tenacissimè rem semel traditam defendens hanc impossibilitatem esse moralem, & non physicam; quia si esset physica, eadem esset pro breuissimo tempore, & pro longa ipsius omissionis duratione. Eodem modo negauit Medina 1. 2. q. 71. posse dari puram omissionem moraliter loquendo, non physicè, quia in illa nulla repugnantia physica reperitur.

16 Sententiam absolutè negantem tenet Montesinos 1. 2. Franc. de Quiedo, Philosoph. Tom. 11.

tom. 2. disput. 2. q. 2. apud quem nonnullos citatos inuenies pro hac sententia; sed ferè omnes illos, aliosque quam plurimos explicatos inuenies apud Salas postea citandum de impossibilitate morali, & non physica.

17 Posse dari puram omissionem, defendit P. Ruiz, de Prouid. disput. 37. sect. 1. num. 13. & disp. 42. sect. 7. num. 17. Salas 1. 2. lib. 13. disp. 2. sect. 5. Ripalda de ente supernaturali disp. 70. Hurtadus Complutensis 1. 2. lib. de peccatis, disp. 3. difficult. 17. Arriaga de anima disp. 8. sect. 6. & alij apud istos, & quam plurimi apud Salas, qui docent omissionem puram tantum moraliter esse impossibile (hoc est rarè & difficile dari) non physicè, ita expresse Suar. tom. 1. Metaph. disput. 19. sect. 4. n. 8. Praedictam conclusionem sic probat. Voluntas indifferens ad amandum, vel odio habendum, ita potest amare, ut possit non amare, & ita potest odio habere, ut possit non odio habere: ergo potest cessare ab amore, & odio: ergo potest omittere. Respondent nonnulli, tunc voluntatem elicitorum necessariò actum, quo dicat, nolo amare, & ita omissionem amoris non fore liberam. Contrà: Si tunc voluntas esset elicitorum actum, quò diceret, nolo amare, similiter deberet elicere actum, quò diceret, nolo odisse, quia non est maior ratio vnius quam alterius. Deinde si tantum elicere actum, quò diceret, nolo amare, talis actus non esset in composibilis cum odio, bene enim componuntur, nolo amare, & odio habere; ergo omisio odij esset pura omisio.

18 Tandem nullum ex his actibus voluntatem esse elicitorum sic probat. Ad hoc ut voluntas sit indifferens ad amandum, vel odio habendum sufficit propositio obiecti boni cum admixtione mali, absque illa cognitione amoris, vel odij; sed proposito obiecto partim amabili, & partim odibili, absque cognitione amoris, vel odij, voluntas est indifferens ad amandum, vel odio habendum subiectum, & non est potens elicere actum reflexum, quo dicat, volo amare, vel volo odio habere: ergo si tunc potens est omittere amorem, & odium, potens est purè omittere, neque tenebitur elicere actum reflexum, quo dicat, volo amare, seu volo odisse. Posse proponi obiectum, partim amabile, & partim odibile, absque cognitione amoris, vel odij, nemo in dubium vocare poterit: postea hac propositione, sine cognitione amoris, & odij, voluntatem non esse potentem dicere, volo amare, seu odio habere, est per se notum, quia voluntas ferri non potest in obiectum incognitum.

19 Vltimò hanc solutionem impugno. Voluntas potest suspendere omnem actum circa obiectum directum illi propositum, ita ut visio obiecto amabili, & odibili, non exerceat actum amoris circa illud: ergo etiam poterit suspendere omnem actum reflexum circa amorem & odium, ita ut non dicat, volo omittere amorem, aut odium.

20 Aliter respondent alij, voluntatem indifferente ad amorem, & odium teneri amare, vel odio habere, & dici potentia liberam, non quia possit vtrumque actum omittere, sed quia ex his duobus, scilicet amore, & odio, potest quem ipsa maluerit eligere. Contrà: nullum est caput, ex quo oriatur hac necessitas sub distinctione, obiectum enim ita proponitur amabile, ut possit non amari, & ita proponitur odibile, ut possit non odio haberi: ergo est potens voluntas omittere hunc actum, & illum, saltem sub distinctione: ergo vtrumque simul: probo consequentia: nullum est principium, quod determinet, aut inclinet ad actum sub distinctione, sed quaelibet cogitatio inclinat determinare ad actum determinatum: ergo si ex nulla necessitate ad hunc actum determinatum, nihil est, quod in communi ad hunc vel illum necessitet.

21 Fortius arguo in libertate contradictionis, in qua voluntas est potens amare, & non amare, & non valet odio habere, in qua dici non potest, teneri amare, vel odio habere, quia ex vno capite est impotens ad odium: ergo si alio cogereetur amare, vel odio habere, esset necessitata ad amorem: bene enim valet, voluntas necessariò teneretur amare, vel odisse; non potest odisse: ergo necessariò teneretur amare. Ex quo infero, voluntatem liberam libertate contradictionis posse amare, & purè omittere, cum possit cessare ab amore, sine actu odij, ad quem non est potens, & sine actu, quo dicat, nolo amare, quia, ut dicebam, ad libertatem amandi, & non amandi obiectum directum, non requiritur libertas ad actum reflexum neque cognitio amoris: Ex libertate contradictionis gradum facio ad libertatem contrarietatis, quae nihil aliud est, quam duplex libertas contradictionis circa duos actus inter se oppositos.

22 Exemplo causarum naturalium explicatur, & probatur nostra

N

nostra